

Akinafarir Pol Filipain Nguibamin itir Sios bagha Osirizim

Akar faragh zuim

Pol fomira kurimin ongarimin ghua faragha Yuropin danganimin otogha, egha a Mesedonian Provinsin aven itir nguibam Filipain ghua, akar aghuim akuri (Aposel 16:8-15). A gin ghua nguibar igharazimin itima me a kalabus gati. Ezi a kalabusin ikia orazima gumazir maba Kraisin adarazir Filipain itibar nighnizir gavgavibagh asighasighasava ami. E Pol Filipaiba bagha amadazir akinafarir kamın gara fo, bizir kaba Pol gamima an osemezir puvati. Puvati. A nighnizir gavgavim Iesusin ika, egha a bar akuegha iti.

Pol faragha bar dagiabar otefe, ezi Filipaiba an akurvaghasa dagiaba a bagha da amada. Kamaghın, Pol akinafarir kamın Filipaiba me a gamizir bizim bagha me minabi. A uaghan men nighnizir gavgaviba, gavgavim dar aningasa. Me Pol mikim suam, a kalabusin ikiama, egh me nighnizir aviribar amuva egh osimam.

Pol bizir aghuir God me ganingizimin me migei, kar ikirmirir igiar me Kraisi Iesus ko porogha in-izim. A ghaze, me Moses Osirizir Arazibar gin ghua bizir aghuir kam inizir puvati. Me nighnizir gavgavimra Iesusin ikia egha a ini Pol kamagh sua, Filipaiba Kraisin arazibar gin mangam. Kraisi kamaghın nighnizir puvati, a uabi gumazir ekiam,

egha a uabi uan ifongiamin gin zuir puvati. A uabi dikabiragha egha God a ganingizir ingangarir kam a gami. Pol kamaghin migei, gumazamizir bar Krai ko poroghav itiba, me Godin navir amirizim isi, egha me bar akueghavira iti.

E akinafarir kamın gara fo, Pol Filipain nguibamin itir siosin gumazamiziba bar me gifonge.

Filipain gumazamiziba bar deravira Pol ko ingarima a bar akonge

(Sapta 1-4)

¹ Pol ko Timoti, Krai Iesusin ingangarir gumazimning, ga, ia Godin gumazamizir Filipain nguibamin itiba bagha akinafarir kam osiri, ia Krai Iesusin poroghav itiba. Ia ko ian tongin itir gumazir dapaniba ko ian tongin itir akurvazir gumaziba, bar ia bagha osiri.

² E ghaze, God en Afeziam, ko Ekiam Krai Iesus, aning ian apangkuvighiva, egh ia damuti ia navir amirizimin iki.

Pol God ko migiava a minabi

³ Dughiabar ki ia ginighnigha, egha ia bagha uan God minabi.

⁴⁻⁵ Dughiar faragha zuimin ghua iza datirikin, ia nan akurvagha na ko akar aghuimin ingangarim gami. Kamaghin amizi, dughiar ki ia bagha God ko migeiba, ki zurara bar akonge.

⁶ Ezi ki kamaghin fo, God uabi ingangarir kam ia ganiga, egha ian navir averiabar aven ingar mangi, Krais Iesus Ua Izamin Dughiamin ingangarir kam a givagham.

⁷ Ki uan navir averiamin aven bar ia gifuegha ia ginighnighavira iti. Datirighin dughiar ki kalabusin itim, ko dughiar faragha ki pura itim, ki akar aghuim deragha a migia gumazamizibagh amima me fo, akar aghuim a bar guizbangira, egha nighnizir gavgavim an iti. God uan apangkuvim in ingangarir kam na ganingizima, ia bar nan akurvagha na ko ingari. Kamaghin amizi, bar deragha ki nighnizir aghuir kam ian iti.

⁸ God kamaghin fo, Krais Iesusin apangkuvim uabi nan navim gamima ki bar ian ganasa bar ifonge.

⁹ Ezi ki zurara kamaghin God ko migia ghaze, arazir igharazir darazigh ifongezim, a ian ikiva aghungiva ekeveghiva mangvira iki. Eghti ia fofozir ekiam ikiva, egh ian nighniziba bar dikirimigham.

¹⁰ Ki ghaze, ia deravira araziba bar dar gan da asavsughiva arazir aghuibar gin mangi. Eghti Krais Ua Izamin Dughiamin, ia Godin damazimin bar zuegh ikiti arazir kuratam ian poroghan kogham.

¹¹ Eghti arazir aghuir Krais Iesus amizir otiviba, da bar ia gizivagham. Eghti gumazamiziba dar ganiva ziar ekiam God daningiva egh an ziam fam. Kamaghin, ki ia bagha God ko migei.

1:6: Jo 6:29, 1 Ko 1:8, Fl 1:10, 2:13, 1 Te 1:3   **1:8:** Ro 1:9, 2 Ko 1:23

1:9: 1 Te 3:12, Fm 6   **1:10:** Ro 12:2, Ef 5:10, Fl 1:6, 2:16, 1 Te 3:13, Hi 5:14

Pol kalabusin iti, ezi bizir kam akar aghuimin akurvasi

¹² Nan adarasi, ki ia foghasa, na batozir bizir kaba da akar aghuimin anogozir puvati. An akar aghuim gamima a ghuavira iti.

¹³ Kamaghin midorozir gumazir Romin atrivimin dipenimin gariba ko gumazir igharaziba sara, me bar kamaghin fogha gifa, ki Kraisin ingangarim gamizi, bizir kam bagha me na isa kalabus gati.

¹⁴ Ezi en aveghbuar aviriba oraki, ki kalabusin iti, ezi me na ginighnisi. Ezi bizir kam gavgavim men navibagh anidima me nighnizir gavgavim Ekiamin iti. Egha me atiatir arazim ataghragha egha bar gavgavigha Godin akam akura ghuavira iti.

¹⁵ Guizbangira, marazi gumazibar garima, me ziar ekiam na ganidima, ezi men naviba nan ikuvigha na dikabinasa. Egha kamaghin me Kraisin akam akuri. Ezi marazi me nighnizir aghuiba ikiava akam akuri.

¹⁶ Gumazir kaba me fo, God ingangarim na ganiga na misefe, ingangarir kam an akar aghuim deragha an gun migeir ingangarim, ezi bizir kam ki kalabusin iti. Kamaghin amizi me bar na gifonge, egha akam akuri.

¹⁷ Ezi gumazir igharaziba, ki faragha migeir gumaziba, me uari ziar ekiaba iniasa, egha Kraisin akam akuri. Me guizin nighnizir aghuiba puvatigha kamaghin ami. Me kamaghin nighnisi, ki kalabusin itir dughiamin me uam osimtizir taba na darighasa.

18 Ezi a pura bizim. Me niĝnizir aghuim iti, o niĝnizir kuram iti, gumazir kaba zurara Kraisin akam akuri. Ezi bizir kam bagha ki bar akonge. Egh bar akuegh mamaghira ikiam.

Pol ghaze, an angamra ikiva Filipain gumazamizibar akurvagham

19 Ki bar fo, ia zurara nan akurvaghasa God ko migei, ezi Kraisi Iesusin Duam gavgavim na ganidi. Ezi tuavir kamın God nan akurvagham, eghti ki kalabus ategh azenan izam. Ki bizir kam gıfo, egh ki bar akueghiva mamaghira ikiam.

20 Egha nan niĝnizir bar ekiam kamakin, ki arazir derazir puvatizitam damuva an aghumsizim inian kogham. Puvati. Nan niĝnizim kamakin, datirighin ko gin ki atiatingan koghiva tugh gavgavighiva arazir aghuibara damuam, ki zurara ami moghin. Ezi ki angamra ikiam o ki aremegham, bizir ki amiba bar, ziar ekiam Kraisi daningam.

21 Nan niĝnizim kamakin, ki nguazir kamın itir ikirimirimın iki, Kraisi baghavira ikiam. O ki aremeghiva, nan ovevem nan ikirimirir kam gafiragham.

22 Egh ki angamra nguazir kamın ikivira ikiva, kamaghin ki gumazamizir aviribar akuragham. Egh ki tuavir manamın mangam? Ki fozir puvati.

23 Niĝnizir pumuning na getui. Ki bar ifonge, ki aremegh Kraisi ko ikiam. Niĝnizir kam a bar dera.

24 Egh ki ia baghava nighnigha, ian akuraghasa, kamaghin ki angamra ikiam.

25-26 Ki kamaghin ifonge, ki ua mangi ia batoghiva ia ko ikiam, eghti ia Kraisin Iesusin poroghiv ikiva egh ki ia ko ikiamin bizim bagh ia na bagh bar akuegham. Kamaghin ki bar fo, ki ian akurvaghamin ingangarim ikiavira iti. Eghti ki ikiva ia ko ingariva, egh ian akurvaghtima ia nighnizir gavgavim ikiva egh bar akuegham.

Filipain gumazamiziba, God deravira me gamima ezi me uaghan mizaziba isi

27 Ezi bar bizir ekiam kara, ian daroriba Kraisin akar aghuim mikemezi moghin an gin mangiva bar deragh iki. Ki kamaghin ifonge, ki izi ian ganam, o ki saghon ikiva ia baragham, egh ki fogh suam, ia tuivigha gavgavigha egha navir vamira iti. Egha ia uari inigha nighnizir vamiran ingarava, gumazamizibar nighniziba fema me nighnizir gavgavimin akar aghuimin iti. Kamagh sua, ki ghaze, ia deravira daru iki.

28 Kamaghin, ian apaniba ia damuti ia atiatin-gan marki. Ia zurara uan nighnizir gavgavim men akakaghsi gavgafigh. Kamaghin me fogham, me ovengam, eghti Godra, a uabi ian akurvagham.

29 Ia fogh, God deravira ia gamuava ingangarim ia ganingizima, ia Kraisin ingangarim gami. In-gangarir kam, a nighnizir gavgavimra Kraisin itir pu. Puvati. Ia uaghan ingangarir kam damuva Kraisin ziam bangin mizaziba iniam.

³⁰ Fomira ia nan garima ki midorozir kamın aven iti. Ezi datirighin ia nan akam barasi, ki misoghavira iti. Ezi ia na ko e midorozir kamın aven ikia, kamaghin, ia mizaziba isi.

2

E bar navir vamira ikiva egh igharaz darazi deravira me damuam

¹⁻² Krais ti ian naviba gavgavim dagh anidi? A ti bar ia gifuegha ia gamima ia navir amirizimin iti? Ia ti Godin Duam ko poroghav iti? Egha ia ti igharazi darazir apangkuvigha deravira me gami? Egh kamaghin, ia arazir aghuibar amu, eghti nan agorogem bar izivagh. Ia bar nighnizir vamira iki, egh igharaz darazigh ifongezir arazir vamiran gin mangi. Ia bar navir vamira ikiva bizir vamira bagh nighnigh.

³ Ia uarira uarigh nighnighan kogham, egh uaghan ziar ekiaba inisi ingaran marki. Puvati. Ia bar uari dikabiragh, egh kamagh mikim suam, igharaz darazi ian pin iti.

⁴ Ia uarira uan bizibara ganan marki. Puvati. Ia uaghan vaghvagh gumazamizir igharazibar bizibar ganiva egh men akurvagh.

Krais bar uabi dikabirazima, God a fe

⁵ Ia, nighnizir Krais Iesus suirazir kamra, ia uaghan nighnizir kamra suiraghtima a ian iki.

1:30: Ap 16:19-40, Fl 1:13, Kl 2:1, 1 Te 2:2   **2:3:** Ro 12:10, Ga 5:26, Ef 5:21, Fl 1:15-16, Je 3:14   **2:4:** 1 Ko 10:24, 10:33, 13:5   **2:5:** Mt 11:29, Jo 13:15, 1 Pi 2:21, 1 Jo 2:6

⁶ A guizbangira God, egha an arazir Godin min itimin suighasa nighnizir puvati. Bar puvati.

⁷ A uabi arazir kam bar anetegha, egha pura ingangarir gumazir kinimin min oto. A nguazir kamın gumazimın otozi gumazamiziba an garima, a guizin gumazimın iti.

⁸ Egha a uabi dikabiragha egha Godin akam baragha bar an gin ghua dughiar an aremezim. Guizbangira a gumazir bar kuramin mirara, a ter ighuvimin areme.

⁹ Ezi bizir kam bagha God Iesus fegha a isa bar pin aneti. Egha God ziar bar aghuir mam a ganingi, ezi ziar kam a bar ziabagh afira.

¹⁰ God kamaghin ifonge, Godin nguibamin itiba ko nguazir kamın itiba ko nguazimın apengan itiba, me bar moghira Iesusin damazimın uan tevibar pirighiva egh an apengan ikiva an ziam fam.

¹¹ Egh me bar azenan an gun kamaghin mikim suam, “Krais Iesus, an Ekiam!” Eghiva tuavir kamra, me ziar ekiam God en Afeziam daningam. God kamagh sua, ziar bar aghuir kam Iesus ganingi.

E angazangarimin min gumazamizibar tongin ikiam

¹²⁻¹³ Kamaghin amizi, nan namakar aghuiba, ia zurara nan akaba barasi, ezi datirighin ia uaghan kamaghin damu. Ezi ki ia ko itir dughiamin ia

2:6: Jo 1:1-2, 5:18, 10:33, 17:5, 2 Ko 4:4, Kl 1:15, Hi 1:3   **2:7:** Jo 1:14, 2 Ko 8:9, Ga 4:4, Hi 2:14, 2:17   **2:8:** Mt 26:39, 26:42, Jo 10:17-18, Ro 8:3, Hi 5:8, 12:2

2:9: Jo 17:1-5, Ap 2:33, Ef 1:20-21, Hi 1:3-4

2:10: Mt 28:18, Ro 14:11, MAA 5:13   **2:11:** Jo 13:13, Ap 2:36, Ro 10:9, 1 Ko 8:6

orasi, dera. Ki datirighin ian saghon ti, kamaghin ia deravira nan akabar gin mangi. E fo, God ian akura, egha a ian navir averiabar ingaravira iti. Egha a uabi ian nighniziba fema ia a ifongezir arazibagh ami, ezi an arazir kabar amuasa gavgavim ia ganigavira iti. Kamaghin amizi, ia datirighin Godin atiatingiva akongiva egh puvira ingariva, egh akurvazir aghuir God ia bagha atizir kam, a iniam.

¹⁴⁻¹⁶ God kamaghin ifonge, ia an borir bar aghuibara ikiam, egh arazir kuratam ian puvatighti, ia navir averiabar aven bar zuegham. Egh ia akar angamra itimin suiraghiva, egh mati overiamin itir mikoveziba isia taghtasi moghin nguazir kamin gumazamizibar tongin ikiam. Kar gumazamizir arazir aghuiba ategha arazir kurabagh amiba. Kamagh sua bizir ia bar amiba, ia nimira iki dar amu. Ia akar aviribav kimiva egh akabar uariv soghan marki. Ia kamaghin damigham, Krais Ua Izamin Dughiamin, ki ian araziba bagh bar akuegham. Egh ki kamaghin fogham, ingangarir dafar ki ian tongin amizir kaba, ki pura dagh amizir puvati.

¹⁷ Ian nighnizir gavgavim, a mati ofan mam ia isa God ganidi. Ki foghan kogham, me ti na misueghti ki aremeghti me nan ghuzim ingeghiva wainin ofan min a inighiva ian ofan kam sarama a ingegham. Bizir kam otoghti, ki bar akuegham. Ki guizbangira ia ko, e bar moghira bar akuegham.

¹⁸ Ezi kamaghira ia uaghan bar akongegh. Ia guizbangira na ko, e bar akuegham.

Pol Timoti amadaghtima a Filipain mangasa migei

¹⁹ Ekiam Iesus a ifueghtima, ki zuamira Timoti amadaghti a ia bagh izam. Ki ghaze, a ua izi ian gun na mikimam, eghti nan navim bar deragham. Kamaghin, ki anemangasa.

²⁰ Gumazir igharazitam Timotin min amua na ko itir puvati. A na ko navir vamira ikia egha zurara ian akurvaghamin tuavibagh nighnisi.

²¹ Ezi gumazir maba bar uan bizibara nighnisi, me Krai Iesusin ingangarim ginighnizir puvati.

²² Ezi Timoti uan ingangarir aghuim ian akazi, ia a gifogha gifa. Ia kamaghin fo, an akar aghuimin ingangarimin nan akurvasi, mati borim uan afeziamin akurvasi.

²³ Kamaghin amizi, ki tong mizuam egh ganigham, bizir tizimra na batogham. Eghti ki foghiva ki zuamira anemadaghtima a ia bagh mangigham.

²⁴ Ezi nan nighnizir gavgavim kamakin, Ekiam tuavim atigham, eghti dughiar ovezimin ki uaghan mangi ian ganam.

Pol Epafroditus Filipain anemangasa migei

²⁵ Ki kamaghin nighnigha ghaze, ki ti en aveghbuam Epafroditus amadaghtima a ia bagh izam. A na ko ingarava, egha uaghan nan akurvagha misosi. Ia faragha, a nan akurvaghasa, ia anemadazi a ize.

²⁶ A bar ian apangkuvigha egha ian ganasa bar ifonge. A fo, ia an arimariar akam baraki, ezi bizir kam a gamima a bar oseme.

²⁷ Guizbangira, a faragha aria, egha atam aremeghai. Ezi God an apangkufi. Ezi ki fo, God osimtizir bar ekiam na avaraghan God aghua. Kamaghin amizi, God anarira apangkuvir puvati, a uaghan nan apangkufi. Kamaghin an a gamizima a ua dera.

²⁸ Ezi bizir kam bagha ki Epafroditus amangasa bar ifonge, eghti ia an ganigh ua bar akuegham. Eghti ki uaghan osemeghan kogham.

²⁹⁻³⁰ Kamaghin, ia Ekiamin ziamin Epafroditus inisi bar akongegh. A, ingangarir ia na bagh damuan kogham, an a gami. Kamaghin, a Kraisin ingangarim gamuava egha atam areme. A deravira ikiasa uabi ginighnizir puvati. Egha uan arimariam aduegha egha ingangarim gamuavira iti. Kamaghin amizima, ia ziar ekiam a daningiva uaghan an miraram amir gumaziba sara ziar ekiam me daning.

3

Gumazir nighnizir gavgavim Kraisin itim, a Godin damazimin dera

¹ Nan adarasi, ki uan migirigiam a givasa kamaghin ia migei, ia Ekiam ko poroghav ikia, egh ia bar akongegh. Ki fo, ki faragh osirizir akaba, da ian akurvasi. Kamaghin, ki ua ia bagha akar kabara osiran amirazir puvati.

² Ia arazir kurabagh amir gumaziba bagh

gan, me afiar atiabar m̄in arazir m̄izirizibagh ami. Gumazir kaba ghaze, e bar Israelin arazim̄in ḡin manḡi uan m̄ikarziba aghor̄iva dagh asighasigham.*

³ Erara guizbanḡin m̄ikarzibar aghorir arazim̄in ḡin zuir darasi. Me pu. Erara God̄in Duamin akurvazim̄in uari isa God ganigha egha Kraiss Iesus ko poroghav ikia egha bar akonge. E fo, arazir gumaziba uan m̄ikarzibar amiba, da tong men akuragham kogham, egh e nighn̄izir gavgavim dar itir puvati. Kamagh̄in amizi, e fo, erara guizbanḡin m̄ikarzibar aghorir arazim̄in ḡin zuir darasi.†

⁴ Ia oragh. Arazir gumaziba uan m̄ikarzibar amiba, da en akurvaghti, eghti kamagh̄in ki uabi ki deravira ikiam. Gumazitam uan m̄ikarzim̄in otivizir biziba bagh nighn̄igh̄iva nighn̄izir gavgavim dar ikiti, ki kamagh̄in ia m̄ikimasa, nan otivizir biziba, an otivizir biziba bar dagh afira.

⁵ Nan amebam na bate, ezi 7 plan dughiaba

---

* **3:2:** (3:2) Gumazir maba ti gumazamizibav miġia ghaze, dughiar me Kraissin anavin otozim, me Israelin arazibar ḡin manḡiva, gumaziba uan m̄ikarzir mogomebar iniba aghoram. Pol bar gumazir kabar miġir̄igiar kam̄in aghua, egha kamagh̄in Filipaiba deravira me bagh ganasa miġir̄igiar gavgavim me ganingi. **3:3:** Ro 2:29

† **3:3:** (3:3) Fomira Israelba m̄ikarzir mogomeba dar ghor̄i, ezi arazir kam men akagha ghaze, me God̄in adarazir otifi. Datir̄igh̄in e m̄ikarzir mogomebar ghor̄ir puvati. Akar kam, “m̄ikarzibar aghorir arazim̄in ḡin zuir darasi,” an akar isin zuim ghaze, “me God̄in adarasi.” Egha datir̄igh̄in, guizbanḡin God̄in adarasi, me Kraissin adarasi. Ezi akar kam, “guizbanḡin m̄ikarzibar aghorir arazim̄in ḡin zuir darasi,” kar e Kraissin adarasi. **3:4:** 2 Ko 11:18, 11:21-29 **3:5:** Lu 1:59, Ap 23:6, 26:5, Ro 11:1, 2 Ko 11:22

gıvazi, me namba 8ın dughiamın nan mikarzir mogomem atu. Nan afeziam ko amebam, aning Israelin gumazim ko amizim, ezi ki Israelin gumazir mam. Ki Bejaminın adarazir gumazir mam. Ki Hibrun akam miġei, ezi nan inazafeziaba uakan. Egha ki Farisin gumazimra, egha Moses Osirizir Arazibar bar deravira dar ġın zui.

⁶ Ki fomira bar gavgavigha Godın ingangarim damuasa bar ifonge, kamaghın ki Kraisin adarazigh asighasigha egha mızazim me ganıdi. Ezi gumaziba Moses Osirizir Arazibagh niġniġhava, egha nan arazibar tuisiġhava, me fo, ki osimtızitam nan itir puvati.

⁷ Ki fomira uan amir bizibagh niġniġhava ghaze, ki ziar ekiam iti. Egha datirighın ki Kraisin tuavimın ġın zui. Egha a na bagha amir bizibagh niġniġhava ghaze, ki faragha amizir biziba, da bar pura biziba.

⁸ Ki Judan bizibara miġeir pu. Puvati. Ki Kraisi Iesus ġifo a nan Ekiam, ezi ki fofozir kam ġiniġniġhava ghaze, a guizbangın bizim, ezi nguazir kamın biziba bar pura mineziba. Ki Kraisra ġın mangasa ifonge. Egha bizir igharaziba bar da ategha, egh ki Kraisin suiraghıva,

⁹ egh a ko bar porogh ikiam. Ki Moses Osirizir Arazibar ġın ghua, gumazir aghuimın otivasa niġniġzir pu. Puvati. Ki tuavir igharazimın ghua Godın damazimın derazir gumazimın otogham, niġniġzir gavgavim Kraisin itir tuavim. E niġniġzir gavgavim Kraisin itima, God uabi

ghaze, e an damazimın dera.

¹⁰ Ezi ki Kraiss bar a gifoghasa. Kraiss mozimın ua dikafi, egha a gavgavir ekiam iti, ezi ki an gavgavir kam gifoghasa. Egh ki a ko mızaziba isir arazimın aven ikiam. Egh ki, nighnızir a suiragha ikia ovengezir kamra, ki uaghan an suiraghasa.

¹¹ Egha kamaghın ki nighnisi, God uaghan na damighti ki mozimın ua dikavighıva angamra ikiam.

Pol ivezir aghuim iniasa pamten ivemari

¹² Ki kamaghın nighnızir puvati, ki Kraiss Iesusın arazim inigha gıfa, egha ki gumazir aghuimın otogha gıfa. Puvati. Ki zurara ingangarir gavgavim gamua arazir kamın suisi, mati Kraiss nan suirazi moghın.

¹³ Nan adarasi, ki nighnisi, ki arazir kam tıghar a iniam. Ezi ki nighnızir vamıra iti, ki fomıra itir biziba gın amadagh, egh gın na bativamin bizim inisi a bagh mıghın ingaram.

¹⁴ Kamaghın ki ivemarim gıvaz naghın otoghıva egh ivezir aghuim iniasa, egha ki ivemaravıra iti. Ivezir aghuir kam a kara. Kraiss Iesusın ingangarimın tuavimın, God nan dia. Eghti ki an Nguibamın mangıva a ko bar deravıra ikiam.

¹⁵ Eghti e gumazir Kraissın arazibar gın ghua gumazir aruabar nighnıziba itiba, e bar nighnızir ki gun mikemezir kamın gın mangam. Egh ia

---

3:10: Ro 6:3-5, 8:17, 2 Ko 4:10-11, Ga 6:17, 2 Ti 2:11-12, 1 Pi 4:13

3:11: Lu 14:14, Ap 4:2, 1 Te 4:16, MAA 20:5-6   **3:12:** Ap 9:5-6, 1 Ti 6:12, 6:19, Hi 12:23   **3:13:** 1 Ko 9:24-26, 2 Ko 5:16, Hi 6:1   **3:14:** 1 Ko 9:24, 2 Ti 4:7-8, Hi 3:1, 12:1   **3:15:** 1 Ko 2:6, 14:20, Ga 5:10

nighnizir igharazim ikiti, God ian nighnizir der-
azir puvatizir kam, ian akagham.

¹⁶ Ezi nighnizir aghuiba e da inigha gifa, e
pantemin dar suiragham. Bizir kam a bizir
ekiam.

¹⁷ Nan adarasi, ia bar nan arazibar gin mangi.
Egh ia bar deravira gumazir en arazibar gin
zuirar arazibar gan, egh men arazir aghuibar gin
mangi.

¹⁸ Ia fo, gumazir aviriba Kraisin ter ighuvimin
apanimin iti. Ki dughiar aviriba men arazibar gun
ia mikeme, egha datirighin ua ia migei, egha teriba
nan damaziba azui.

¹⁹ Me uan mikarzirar ifongiabar gin mangasa
bar ifonge, ezi bizir kam mati men godin min
iti. Me aghumsizir arazibar amuasa bar akonge,
egha zurara nguazir kamin bizibara nighnisi. Ka-
maghin, gumazir kaba helin mangiti God me
gasigasigham.

²⁰ Ezi eia, e Godin Nguibamin gumazamiziba.
E, Ekiam Kraiss Iesus en Akurvazir Gumazim, a
pin munagh ikegh izighriva uam e iniam, ezi e a
baghavira mizuai.

²¹ Kraiss uan gavgavimin a bizibar amuti da
bar an apengan ikiam. Egh gavgavir kamra
an en mikarzir apengtizir oveavira itir kaba dar
amighti, da mikarzir igiabagh avagham. Egh
Kraissin mikarzir aghuir angazangarimin itimin
miraram otogham.

3:16: Ro 12:16, 15:5, Ga 6:16   **3:17:** 1 Ko 4:16, 11:1, Fl 4:9, 1 Te
1:6-7, 1 Pi 5:3   **3:18:** 1 Ko 1:23, Ga 1:7, 2:21, 6:12, Fl 1:15-16   **3:19:**
Ro 8:5-6, 16:18, 2 Ko 11:12, 11:15, 2 Pi 2:1   **3:20:** Ef 2:6, 2:19, 1 Te
1:10   **3:21:** Ro 8:29, 1 Ko 15:28, 15:43-53, Ef 1:19, Kl 3:4

4

E bar akueghiva navir vamira ikiva egh nighnizir aghuiba iniam

¹ Kamaghin, nan adarasi, ia Ekiam ko poroghiv iki tuivigh gavgafigh. Ki uan navim isa ia ganingi! Ki ian saghon ikia, ia bagha puvira nighnisi! Ki ian arazir aghuibar gun igharaz darasiv gei! Egha ki ia bagha bar akonge, nan namakar aghuiba!

² Ki ghaze, Yuodia ko Sintike, gua oragh. Gua virara Ekiamin amizimning, gua navir vamira iki-asa, kamagh sua ki gua gakaghor.

³ Ezi ni bar guizin na ko ingarir gumazim, ki ni migei, ni amizir kamningin akuragh. Aning na ko, e akar aghuimin ingangarim ateri. Ezi Klemen ko, na ko ingarir gumazir maba, me uaghan e ko ingari. Gumazamizir kabar ziaba, akinafarir God gumazamizir ikirimirir zurara itim iniamin ziaba osirizim, da an aven iti.*

⁴ Ia Ekiam ko porogh iki egh zurara bar akongegh. Ki ua migei, ia bar akongegh.

⁵ Ia gumazamiziba bar men asughasugh, eghti me ian arazir aghuir kamın ganigh. Ia nighnigh, Ekiam roghira izi.

⁶ Ia bizitam bagh nighnighiv osiman marki. Ia zurara uan osimtiziba bagh God ko mikim. Ia God

---

4:1: 1 Te 2:19-20   **4:3:** Sng 69:28, Lu 10:20, MAA 3:5, 20:12

* **4:3:** (4:3) Akinafarir kam, Godin Nguibamin iti. Ezi God an aven gumazamizir a ua inizibar ziaba osiri. Gumazamizir kaba, me God ko an Nguibamin zurara ikiam.   **4:4:** Ro 12:12, Fl 3:1, 1 Te 5:16, 1 Pi 4:13   **4:5:** Hi 10:25, 10:37, Je 5:8-9, 1 Pi 4:7, 2 Pi 3:8   **4:6:** Snd 16:3, Mt 6:25-34, Lu 12:22-31, Kl 4:2, 1 Pi 5:7

ko mikim a minabiva, egh a ian akurvaghsi ia an azang.

⁷ Eghti kamaghin God ia damuti ia navir amirizimin ikiam. Egh ia Krai Iesus ko poroghiv deragh ikiam, eghti tuavir kamın Godin navir amirizim deravira ian naviba ko nighnizibagh eghvuti da bar deravira ikiam. God navir amirizir e ganingizir kam, a bar bizir aghuim, ezi navir amirizir kam gumazibar fofozim bar a gafira.

⁸ Nan adarasi, ki migirigiar abuananam ia mikimasa. Ia zurara arazir kabagh nighnigh: guizin araziba, arazir aghuariba, God ko gumazibar damazimin derazir araziba, arazir zuruziba, gumaziba ifongezir bizir diriba, arazir gumaziba gara bar akongeziba. Ia fo, arazir aghuir pin itiba ko arazir me gara feba, da iti. Arazir aghuir kabara, ia dagh nighnigh.

⁹ Arazir ki ian sure gamizi ia foziba, ko nan migirigiar ia iniziba, ko nan akar ia oraghiziba, ko ia nan gari ki amir araziba, ia bar dar amu. Eghti Godin navir amirizim e ganingizim, a ia ko ikiam.

Filipain gumazamiziba bizir aghuiba Pol bagha da amadazima a bar me minaba

¹⁰ Dughiar ruarim givazi, datirighin ia ua nan akurvaghasa nighnisi, ezi kamaghin ki Ekiam ko poroghav ikia a minabava, bar akonge. Guizbangira, ia faragha na ginighnighavira ikiava, egha ia nan akurvaghamin tuaviba puvati.

¹¹ Ki bizitamın otevezir puvatigha egha migirigiar kam gamir pu. Puvati. Bizir manatam

na batoghti, ki nighnizir aviribar amuan kogham. Ki bizitam uam a iniamin nighnizim ategha, egha nimira ikia bar akongezir arazim gifos.

¹² Ki onganarazibagh ami, o ki bizir aviriba iti, ki pura nimira iti. Ki arazir pura nimira itimin fofozim a ini. Ki dagher aviriba iti, o mitiriam nan azi, ki bizir aviriba iti, o biziba puvati, bizir kaba mar na bativ, ezi ki navir amirizim sara zurara nimira iti.

¹³ Kraiz zurara gavgavim na ganidi, ezi an akurvazimin ki biziba bar dar amuamin gavgavim iti.

¹⁴ Ezi ia na ko nan osimtizim aterasa nighnisi, egha ia arazir aghuir kam gami. Ezi kamaghin ki ia nan akurazir arazim bagha bar akonge.

¹⁵ Ezi ia Filipain gumazamiziba, ia uari kamaghin fo, dughiar ki faragha akar aghuim akuribar, ki Masedonian Provins ataki, dughiar kamın siosın igharazitam dagiaba na ganiga, nan akurazir puvati. Ia uarira arazir kam gami.

¹⁶ Dughiar ki Teselonikan itim, ki biziba puvatizi, ia dughiar mabar nan akurvasi.

¹⁷ Ia kamaghin nighnighan marki, ki bizir aghuiba ia na daningasa ki ian azangsisi. Puvati. Ki ian arazir aghuim mangvira ikiasa, ki ifonge. Eghti God ivezir aghuim ia daningam.

¹⁸ Ezi akinafarir kamın aven, ki ia na gamizir biziba bagha ia minabi. Ia na bagha biziba inigha Epafroditusın dafarim gatizi a da inigha izezi ki da ini. Egha datirighin ki bizitam otevezir puvati, ki mong bar izifa. Ia na ganingizir biziba, da mati

---

4:12: 1 Ko 4:11, 2 Ko 6:10, 11:27   **4:13:** Jo 15:5, 2 Ko 12:9-10, 2 Ti 4:17   **4:16:** Ap 17:1   **4:18:** Kis 29:18, Ese 20:41, 2 Ko 9:12, Ef 5:2, Fl 2:25, Hi 13:16

mughuriar aghuim zuir ofa ia God ganidi. God ofan kamın gara a gifuegha bar akonge.

¹⁹ Nan God a bizir avırıba bar iti. Egh ia otevezir bizıba, a bar dar ganıva, egh Kraıs İesusın ingan-garır amızımın tuavımın, a uan bizir aghuıbar avırımın amodoghın, a bizıba isi ia danıngam.

²⁰ God, a God en Afeziam, ezi e an ziam zurara a fi mamaghıra ikiam. Bar guızbangıra!

Pol Filipain gumazamizıba v gıa ghaze, Afeziam ia ko iki.

²¹ Eghti, Godın gumazamizir Kraıs İesus ko poroghav itıba, ia me vaghvagh kamaghın me mıkimam, Pol ghaze, Afeziam ia ko iki. En avegh-buar na ko itıba, me ia bagha akam amaga ghaze, Afeziam ia ko iki.

²² Kagh itir Godın gumazamizıba bar, me ia mıgıa ghaze, Afeziam ia ko iki. Atirivim Sısarın dipenımın aven ingarır darazi, me akar kam ia danıngasa mıghıgha na mıgei.

²³ En Ekiam Kraıs İesusın apangkuvım vagh-vagh ian duaba ko iki.

Godin Akar Aghuim; Akar Dikirizir Gavgavir Igiam

The New Testament in the Aruamu language of Madang Province, Papua New Guinea, 2004 Edition Nupela Testamen long tokples Aruamu long Madang Provins long Niugini long 2004

copyright © 2004 Pioneer Bible Translators and the Bible Society of Papua New Guinea

© Faith Comes by Hearing

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Godin Akar Aghuim in the Aruamu Language

This translation was produced by Pioneer Bible Translators, and was published in 2004 by the Bible Society of Papua New Guinea.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the Pioneer Bible Translators at www.pioneerbible.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-05-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 15 May 2025 from source files dated 15 May 2025

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea